

Gazdasági optimalizáció az objektumvédelemben

NÉMA Szabolcs,¹ TÓTH Levente²

A tanulmány célja, hogy megvizsgálja, hogyan aránylik az utóbbi években a cégek létesítményvédelmére biztosított költségkerete a védelemmel kapcsolatos személy- és vagyónvédelmi szolgáltatási árakhoz. Emellett megoldásokat és javaslatokat kíván tenni arra, hogy nehéz gazdasági helyzetben a biztonsági vezető mit tehet annak érdekében, hogy a folyamatosan emelkedő biztonsági szolgáltatási díjak ellenére is garantálni tudja a védendő objektum optimális biztonságát. A tanulmány először áttekinti a magánbiztonsági piac globális és magyarországi helyzetét, bemutatva a fő trendeket és szolgáltatási arányokat.

Ezt követően elemzi a cégek biztonsági költségvetésének alakulását az elmúlt években, különös tekintettel az élőerős őrzés-védelem és a biztonsági rendszerek átváltozásaira. Az elemzés rámutat, hogy bár a cégek többsége növelte biztonsági költségvetését az elmúlt években, a szolgáltatási árak emelkedése miatt a biztonsági vezetők számára továbbra is kihívást jelent a megfelelő védelem fenntartása a rendelkezésre álló forrásokból. A tanulmány ezért javaslatokat fogalmaz meg arra vonatkozóan, hogy a biztonsági vezetők hogyan tudják optimalizálni a rendelkezésre álló erőforrásokat a létesítmény védelmének garantálása érdekében.

Kulcsszavak: objektumvédelem, gazdasági optimalizáció, TCO, erőforrás-gazdálkodás

Bevezetés

A világ gyors ütemű fejlődése számos új kihívást hordoz magában. Technológiai innovációk, demográfiai változások, környezeti kihívások és gazdasági átalakulások mind olyan tényezők, amelyek formálják a jövőt, új lehetőségeket, valamint kihívásokat teremtenek az emberek és a vállalatok számára egyaránt. A biztonsági szakma sem kivétel ez alól, a vállalatoknak és szervezeteknek napjainkban egyre nagyobb kihívásokkal kell szembenézniük. Az utóbbi években számos olyan esemény történt,

¹ Főmunkatárs, HM Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt., e-mail: nemaszab@gmail.com

² Tanársegéd, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék; szakmai igazgató, TVT Vagyonvédelmi Zrt., e-mail: toth.levente@uni-nke.hu

amely globális hatással bírt (háborúk, világjárvány, infláció stb.). Ezek a magánbiztonsági szakmában, azon belül a létesítményvédelmi szegmensben is kifejtették hatásukat. Az elmúlt időszakban egyre nagyobb kihívást jelent a szakemberek számára az objektumok védelmi költségvetésének optimális elosztása. Ennek oka, hogy a biztonsági szolgáltatási árak és a kapcsolódó költségek rendkívül gyors ütemben emelkednek, aminek okán a létesítmények védelmére szánt költségvetési keretek nem tudják követni a szolgáltatási díjak növekedésének ütemét. Amennyiben a biztonsági vezetőnek az igényelt erőforrásnál kevesebb pénzből kell gazdálkodnia, kiemelten fontos a biztonsági szakterületek gazdasági optimalizációja. A létesítménybiztonság megteremtése és fenntartása nem termel közvetlen nyereséget, ezért a cégvezetés gyakran nem biztosítja maradéktalanul az igényelt biztonsági forrásokat. Mindez arra kényszeríti a létesítmények biztonságáért felelős személyeket, hogy vizsgálják meg a költségeiket és azok optimalizálási lehetőségeit, mivel az erőforrások nem megfelelő elosztása biztonsági kockázatokat eredményezhet. Dönteniük kell arról, hogy miképpen osszák el a rendelkezésükre álló pénzügyi kereteket úgy, hogy a szükséges biztonsági szintet fenn tudják tartani, esetleg fejleszteni tudják azt. A gazdasági optimalizáció azonban nem egyszerű feladat, és sok esetben nem a legmegfelelőbb létesítményvédelmi rendszert sikerül kialakítani.

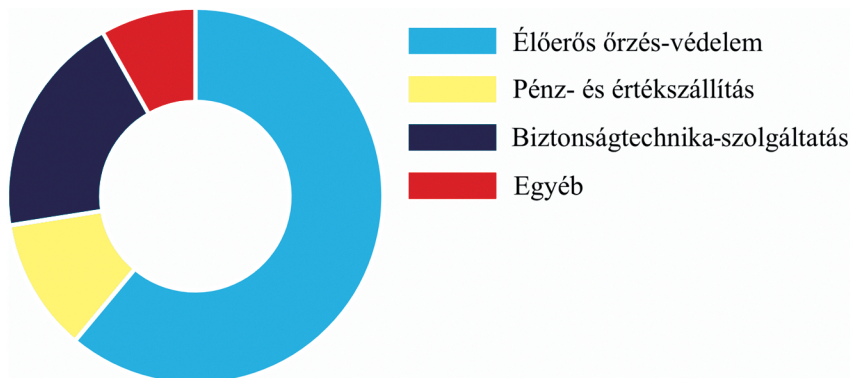
A magánbiztonsági piac helyzete

Globális helyzetjelentés

A magánbiztonsági szereplők a 21. században világszinten meghatározóvá váltak a magántulajdon védelmének területén. Legyen szó létesítményvédelemről, személyvédelemről vagy akár rendezvénybiztosításról, a világ rohamos tempójú fejlődésével egyetemben az ágazat is hatalmas növekedést mutat az elmúlt évtizedekben.³ A globális magánbiztonsági piac 2022. évi értékét megközelítőleg 224 milliárd dollárra, a 2023. évre vonatkozóan nagyjából 235 milliárd dollárra mérték. A jövőbeli előrejelzések szerint a piac növekedése gyorsuló ütemben fog folytatódni, és 2030-ra akár 338 milliárd dollár is lehet a piaci érték. A világpiaci kutatásokkal foglalkozó Fortune Business Insights által elvégzett felmérés a magánbiztonság globális piaci helyzetét vizsgálta. A felméréshez a világpiac kisebb és nagyobb szereplői is hozzájárultak válaszaikkal. A pontos eredmény meghatározásához az összes magánbiztonsági terület piaci méretét és az azokból származó bevételeket hasonlították össze a teljes piaci értékhez viszonyítva. A kutatás során vizsgálták a szolgáltatások felhasználóinak számát, az egyes területekre fordított kiadások összegeit, a magánbiztonsági szolgáltatások aktuális trendjeit, a vásárlói magatartást, az új technológiák iránti hajlandóságot, valamint a kereslet-kínálat szintjeit. A megkérdezettek 60%-a

³ LIPPAI 2023.

a szolgáltatások igénybe vevője, 40%-a pedig a szolgáltatást nyújtó fél volt. A válaszadók 35%-a észak-amerikai, 25%-uk európai, 25%-uk ázsiai és 15%-uk egyéb kontinenseken élő személy volt. A kutatás/felmérés eredménye az 1. ábrán látható.⁴

1. ábra: A 2023-as globális magánbiztonsági piac részesedése, szolgáltatástípus szerint

Forrás: Fortune Business Insights 2024

A vizsgálat eredményei alapján megállapítható, hogy globálisan a magánbiztonsági szakma legszélesebb körben elterjedt szolgáltatási ága az élőerős őrzés-védelem. Meglepő lehet az eredmény, hiszen életünk számos területén válik a technológia szerepe egyre jelentősebbé, így azt gondolhatnánk, hogy a biztonságtechnikai szolgáltatási ág már sokkal nagyobb arányt képvisel. A prognózisok szerint ez a közeljövőben meg is valósulhat, mivel a szakértők 2030-ra a 2023-as piaci értéknek közel a duplájára számítanak a biztonságtechnikai szolgáltatások terén.⁵ Ennek a jelenségnek a magyarázata valószínűleg az, hogy a világ nagy része még mindig jóval elmaradottabb gazdaságilag és technológiailag, mint a fejlett régiók, mint Nyugat-Európa, az Egyesült Államok vagy Ázsia egyes fejlett országai (például Japán). Így sok helyen még nincsenek meg azok a technikai, pénzügyi és társadalmi feltételek, amelyek lehetővé tennék a biztonságtechnikai megoldások elterjedését. Emellett az is magyarázatul szolgálhat, hogy számos olyan helyen vesznek igénybe őrzés-védelmi szolgáltatásokat, ahol a biztonságtechnikai eszközök tápellátása, infrastruktúrája nem megoldott, vagy a fejlett biztonsági technológiák bevezetése túl magas költséggel járna, amit a szolgáltatás igénybe vevője nem tud finanszírozni. Ezenfelül, rengeteg más specifikus, földrajzi, gazdasági és egyéb szempontok is magyarázatot adhatnak az eredményre.

Annak ellenére, hogy a fejlett technológia hatékonyabb és hosszú távon költséghatékonyabb egyes kockázatok kezelésében, az ilyen típusú rendszerek beszerzésének és telepítésének kezdeti költségei számos cég – alapvetően a kisebb cégek

⁴ Fortune Business Insights 2024.

⁵ Verified Market Research 2024.

és a korlátozott erőforrásokkal rendelkező vállalkozások – számára rendkívül költségesek lehetnek. Ezen túlmenően a rendszer fenntartásához szükséges ismétlődő kiadások, mint a karbantartás, a frissítések stb. tovább növelik a pénzügyi terhet, ami megnehezíti egyes vállalkozások számára a modern biztonsági megoldásokba való beruházást. Összességében globális trend, hogy a vállalatok a hagyományos vagy költséghatékony biztonsági módszereket választják, késleltetve vagy esetlegesen kizárva az új technológiák alkalmazását.⁶

Amennyiben egyes országok magánbiztonsági iparágában és az állami rendvédelemben dolgozók számát vizsgáljuk, egyértelműen megállapítható, hogy a piaci alapon működő biztonsági szolgáltatást nyújtó cégek szolgáltatásai iránt egyre nagyobb kereslet mutatkozik.

A Statista adatgyűjtésre specializálódott oldala egy 2017-ben elvégzett kutatása alapján összehasonlítható, hogy egyes országokban hány fő dolgozik a magánbiztonsági szektorban és hányan az állami rendfenntartás rendszerében.⁷ A kutatási eredmények alapján megállapítható, hogy a fejlett országokban az állam egyre több szegmens biztonságának garantálását a magánbiztonsági vállalatok hatáskörébe helyezi, ezáltal növelve az iparágban dolgozók számát. Érdekes tény, hogy a *Guardian* kutatása szerint a világ lakosságának több mint fele olyan országban él, ahol a magánbiztonsági szektorban dolgozók létszáma meghaladja a rendvédelmi dolgozók számát, valamint globális szinten a magánbiztonsági piac olyannyira számottevő, hogy a piaci értéke meghaladja több mint 100 ország, köztük Magyarország GDP-jét is⁸ (1. táblázat).

1. táblázat: Az állami rendfenntartásban és a magánbiztonságban dolgozók létszáma

Ország	Magánbiztonsági iparág (fő)	Állami rendfenntartás (fő)
Kína	5 000 000	2 700 000
India	7 000 000	1 400 000
USA	1 100 000	800 000
Brazília	1 700 000	687 000
Oroszország	800 000	601 000
Németország	247 000	245 072
Egyesült Királyság	232 000	151 000

Forrás: a szerzők szerkesztése a www.statista.com/chart/10925/where-private-security-outnumbers-the-police/ alapján

⁶ Allied Market Research 2024.

⁷ MCCARTHY 2017.

⁸ PROVOST 2017.

Magyarország

Magyarországon a magánbiztonsági piac helyzete és jelentősége a rendszerváltás óta folyamatosan növekszik. A magánbiztonsági piac globális trendjei a magyar piacra is jellemzőek, a 80-as TEÁOR alá tartozó tevékenység hazai helyzetéről (személybiztonsági tevékenység, biztonságirendszer-szolgáltatás, nyomozás) a 2. táblázat ad pontos leírást.

2. táblázat: Magánbiztonsági tevékenységeket nyújtó vállalkozások Magyarországon

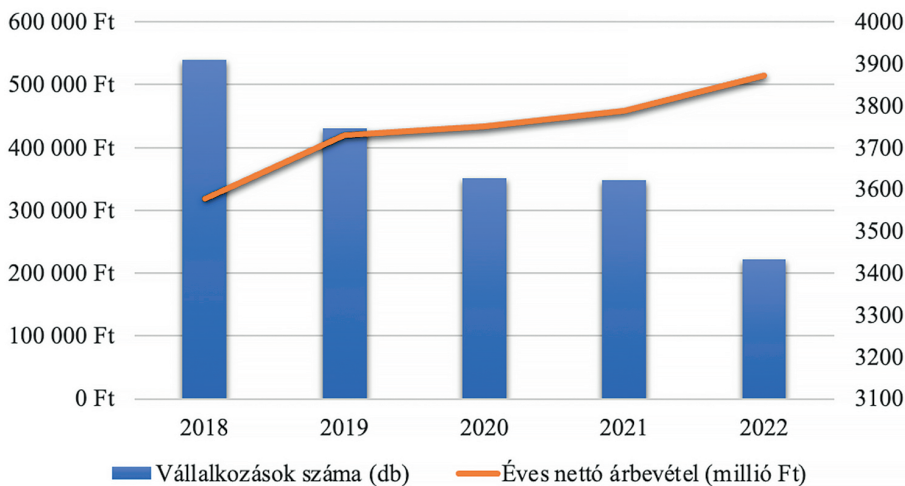
Év	Személybiztonsági tevékenység (db vállalkozás)	Biztonságirendszer-szolgáltatás (db vállalkozás)	Nyomozás (db vállalkozás)	Összesen
2018	2816	966	144	3926
2019	2659	958	136	3753
2020	2570	940	124	3634
2021	2561	948	119	3628
2022	2393	935	112	3440
2023	2266	894	108	3268

Forrás: a szerzők szerkesztése a Fortune Business Insights 2024 alapján

A táblázat adathalmazának értékelése alapján megállapítható, hogy a korábban vizsgáltszinten tett megállapítások a magyar piacra is érvényesek. Magyarországon is az élőerős védelmi szolgáltatás a legszélesebb körben elterjedt szolgáltatási fajta. Ezt követi a biztonsági rendszerek, majd a nyomozati szolgáltatások köre. A vállalkozások több mint fele nyújt élőerős védelmi szolgáltatást, míg a biztonságirendszer-szolgáltatási tevékenységi kört nagyjából csak minden negyedik cég végzi. A nyomozás mint magánszolgáltatás elenyésző.

A hazai piac szolgáltatásai egyre szűkebb körben koncentrálódnak, hiszen míg a vállalkozások száma szignifikánsan csökkent az évek alatt, addig a vállalatok összes éves nettó árbevétele 2018 és 2022 között közel a másfélszeresére nőtt (2018-ban ~381 milliárd forint, 2022-ben ~512 milliárd forint). A kisebb méretű vállalkozások megszűnnek, míg a piacon a nagyobb cégek egyre nagyobb bevétellel és befolyással bírnak (2. ábra).⁹

⁹ Lásd: www.nemzeticegtar.hu/interaktiv-grafikon

2. ábra: Vállalkozások száma és nettó árbevételeik viszonya

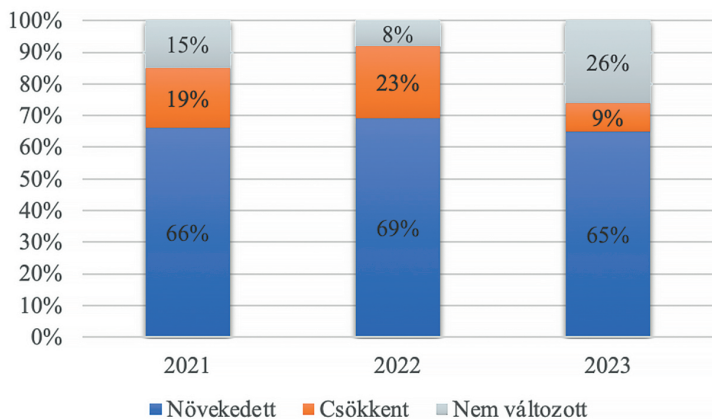
Forrás: a szerzők szerkesztése a www.nemzeticgetar.hu/interaktiv-grafikon alapján

Az objektumvédelem pénzügyi keretei

Cégek biztonsági költségvetésének keretei

A *Security* magazin minden évben kiadja a *The 2023 Security Benchmark Report* című, tárgyévre vonatkozó kutatását. A részletes elemzés a piaci szektor széles körében működő biztonsági szolgáltatások adatait összegyűjti, amely meghatározza többek között a biztonsági szerepek és a cégek költségvetési trendjeit. A felmérés eredményei a biztonsági cégek önálló adatszolgáltatásain alapulnak.

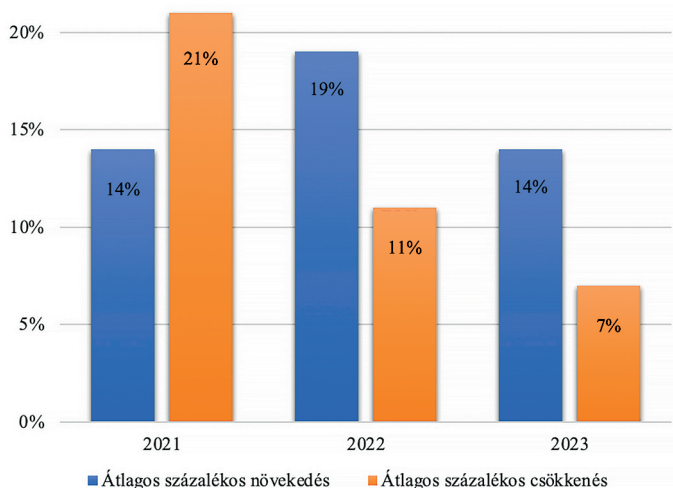
A megkérdezettek válaszai alapján a cégek átlagos biztonsági költségvetése 2023-ban 2,3% volt. A százalékos költségvetési arány a biztonsági költségvetés és a bejelentett összes bevétel hányadosaként keletkezik. Ez önmagában csak egy viszonyszámként tekinthető, hiszen egyes vállalatok bevétel és kiadás aránya nagymértékben változó. A válaszadók többsége (65%) azt állította, hogy az előző évi költségvetéséhez képest a 2023. évi keretösszege emelkedett. Ez az arány közel megegyezik a korábbi években tapasztalt aránnyal (2021-ben 66%, 2022-ben 69%). Pozitív változás, hogy a 2023-as évről sokkal kevesebben nyilatkoztak úgy, hogy az előző évhez viszonyítva csökkentették a biztonsági költségvetést (2021-ben 19%, 2022-ben 23%, míg 2023-ban csupán 9%). Azonban ez a 9%-os adat nem azok számát növelte, akiknél növekedett a költségvetés, hanem azokét, akiknél nem történt változás (2021-ben 15%, 2022-ben 8%, míg 2023-ban 26%-ra nőtt a változatlanok száma) (3. ábra).

3. ábra: Az előző évhez viszonyított biztonsági költségvetésének változása

Forrás: a szerzők szerkesztése a The Security Benchmark Report 2023 alapján

A kutatás az említett mutatókat részletesebben is vizsgálta. Az általunk vizsgált terület szempontjából a leglényegesebb mutató az, hogy azok, akik úgy nyilatkoztak, hogy nőtt a költségvetésük kerete, átlagosan 14%-os keretösszeg-növekedésről számoltak be. A 2022. évi nyilatkozatok alapján ez a mutató csökkenő tendenciát mutat, mivel akkor 19% volt. A csökkenést válaszolók bevallása szerint átlagosan 7%-kal csökkent a keretösszegük. Ez a mutató harmadakkora arány, mint két évvel ezelőtt (2021-ben 21% volt) (4. ábra).¹⁰

4. ábra: A biztonsági költségvetés mértékének változása

Forrás: a szerzők szerkesztése a The Security Benchmark Report 2023 alapján

¹⁰ LAUVER 2023: 11.

A két diagram adatainak összefésüléséből megállapítható, hogy az utóbbi 3 év mindegyikében általánosságban növekedett az átlagos biztonsági költségvetés. 2021. évben átlagosan 5,25%-kal, 2022. évben átlagosan 10,58%-kal és 2023. évben átlagosan 8,47%-kal nőtt a megkérdezettek keretösszege (3. táblázat).

3. táblázat: A biztonsági költségvetés mértékének változása

Év	Növekedés vagy csökkenés	Megkérdezettek hány %-a	Változás mértéke (%)	Biztonsági költségvetés összegének változása az előző évhez képest (%)
2021	növekedés	66	14	5,25
2021	csökkenés	19	21	
2022	növekedés	69	19	10,58
2022	csökkenés	23	11	
2023	növekedés	65	14	8,47
2023	csökkenés	9	7	

Forrás: a szerzők szerkesztése

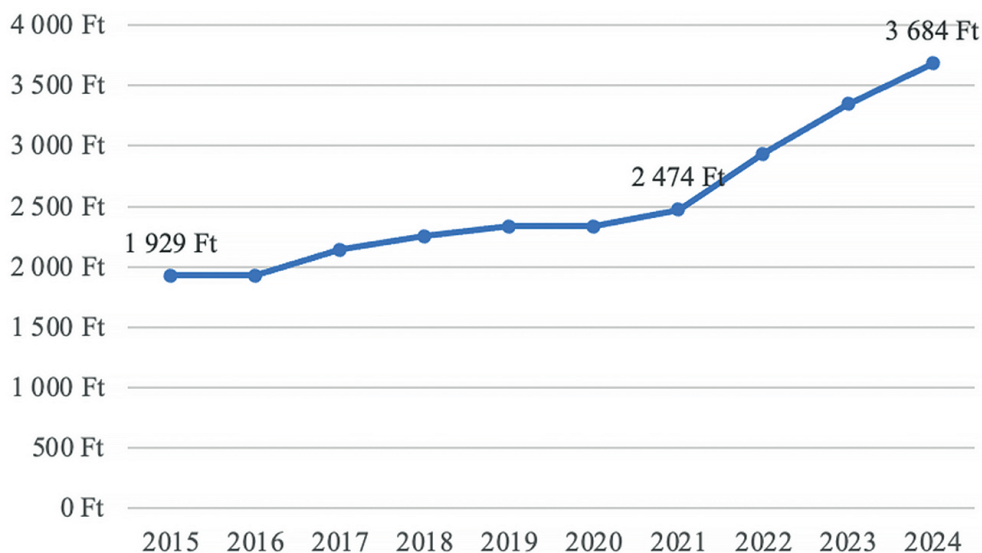
Ahhoz, hogy meg lehessen állapítani, hogy ezek a költségvetési keretösszeg emelések valójában nagyobb vásárlóerőt jelentenek-e a biztonsági piacon, ahhoz meg kell vizsgálni az egyes szolgáltatási fajták árképzésének alakulását, majd arányosítani kell őket egymással.

Az élőerős őrzés-védelem díjai

Bár a technológiai fejlődés számos területen változást hozott, az élőerős védelem még mindig kiemelkedő szerepet tölt be az őrzés-védelem területén. Noha az innovációk és a modern technológia, például a távfelügyeleti rendszerek vagy az automatizált biztonsági megoldások hatékonyabbá tehetik a biztonsági megoldásokat, az élőerő alkalmazása mint reagáló erő továbbra is nélkülözhetetlen az objektumvédelem területén.

Magyarországon a személy- és vagyonvédelmi feladatokat ellátók minimális keresetét és a szolgáltatás nyújtásának minimális összegét szabályozza az állam. A két legfontosabb pénzügyi mutató a tárgyévre vonatkozó garantált bérminimum és a belügyminiszter közleményében megállapított tárgyévi minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsióradíj mértéke.

Az előerős szolgáltatási díjak összege széles skálán mozoghat, hiszen a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádij összege a jogszabály értelmezése alapján, csak a közbeszerzési pályázatokon történő indulás esetén kötelező meghatározott minimális összeg, azonban jelen kutatásban tekinthetjük origónak. Az 5. ábrán nyomon követhető a vállalási díj évek alatti változása.¹¹

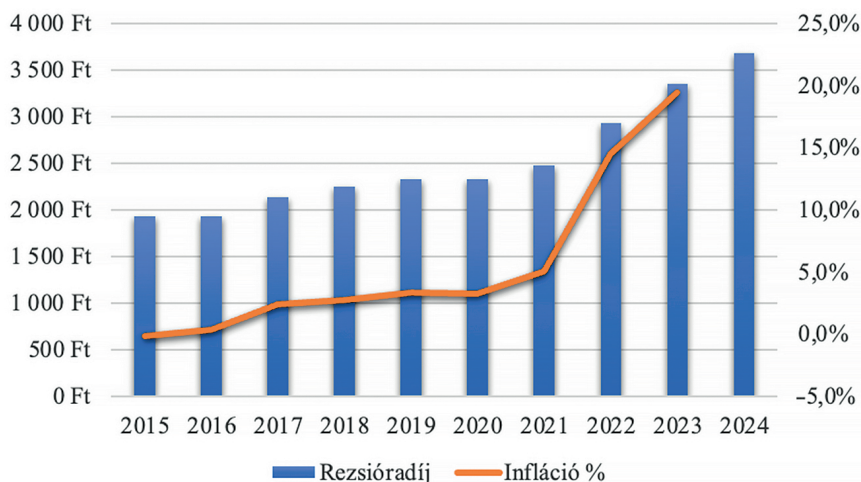
5. ábra: A minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádij összegének éves változásai

Forrás: a szerzők szerkesztése

A 6. ábra alapján megállapítható, hogy az utóbbi 4 év alatt a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádij mértéke, tehát az előerős őrzés-védelem megbízási díjak minimum összege nagyobb mértékben növekedett, mint a bevezetése után eltelt 7 évben. 2015 és 2021 között összesen 28%-kal, míg 2021 és 2024 között közel 49%-kal emelkedett a minimális vállalási díj összege. Az előerős szolgáltatás minimális vállalási díjának drasztikus áremelkedése az utóbbi évek inflációja¹² és ezzel párhuzamosan az inflációkövető munkabérek emelkedésének következménye.

¹¹ A minimális vagyonvédelmi szolgáltatás rezsiorádijai az aktuális év Korm. rendeleteiből, illetve a *Magyar Közlöny* belügyminiszteri közleményeiből gyűjtve.

¹² BEKE 2024.

6. ábra: Az infláció hatása a minimális vagyónvédelmi szolgáltatási rezsióradíjra

Forrás: a szerzők szerkesztése

A külföldi országokban is számottevő növekedés jellemző az élőerős őrzés-védelmi szolgáltatási díj növekedése terén, azonban míg Magyarországon 2015–2024 között közel 90%-kal emelkedett a minimális vagyónvédelmi szolgáltatási óradíj összege, addig az USA-ban ugyanezen időszak alatt csupán 40%-kal emelkedett.¹³

A biztonsági rendszerek árváltozásai

A biztonságtechnikai rendszerek pénzügyi vizsgálata már nehezebb feladat, mert míg az élőerős védelmi szolgáltatás minimális ellenértékét jogszabály állapítja meg, addig a technikai iparág minimális szolgáltatási díja nincs szabályozva. A biztonságtechnikai ág gyorsan változik, folyamatosan jelennek meg új technológiák, ezért az árak is dinamikusabban változnak, és nehezebb őket vizsgálni. Mivel a biztonságtechnikai eszközök árának változására vonatkozó statisztikai adatok nem szerepelnek az elérhető adatbázisokban, ezért más, a szolgáltatási körre vonatkozó pénzügyi adatból lehet következtetéseket levonni az árak változására.

Rendelkezésre áll a biztonsági rendszerek szolgáltatási köre követelésállományának éves változási statisztikája. A mutató az adott vállalat másoktól követelt pénzügyi összegek összességét jelenti. Ez lehet például kintlévőség, amelyet az ügyfelek vagy partnerek felé kell behajtani, vagy egyéb fizetési követelések, amelyeket a vállalat más cégektől vagy magánszemélyektől vár. Ennek értelmében a biztonsági rendszerek szolgáltatásával foglalkozó cégek követelésállományának mértékét a 4. táblázat mutatja.

¹³ Lásd: <https://fred.stlouisfed.org/series/PCU5616125616121>

4. táblázat: A biztonságirendszer-szolgáltatók követelésállományának éves változása

Időszak	Összes cég (db)	Σ követelésállomány év végén, M Ft	Követelésállomány változásának mértéke (%)
2019	958	22 955	–
2020	940	25 826	112,51
2021	948	28 349	109,77
2022	935	35 162	124,03

Forrás: a szerzők szerkesztése

Az eredményeket értékelve megállapítható, hogy a cégek követelésállományának éves változása széles skálán mozog, de mindenképpen minden évben növekszik. Az utóbbi 3 évet tekintve átlagosan 15%-kal. Ez az összehasonlítás azért hasznos nézőpont, mert a követelésállomány növekedésének egyik oka a megemelkedett szolgáltatási díjak okozta finanszírozási nehézségek.¹⁴

A biztonsági tevékenység összárindex-változása

Míg a biztonsági szolgáltatások tekintetében megfigyelhető, hogy mindegyik szolgáltatói szegmensben emelkednek az árak, addig az emelkedés üteme és mértéke eltérő skálán mozog. A biztonsági tevékenységek általános árindex változásainak legpontosabb megállapítását a Központi Statisztikai Hivatal „AZ EBS Rendelet által előírt megfigyelt szolgáltatási területek kibocsátási-árindexei a teljes ügyfélkörnek nyújtott szolgáltatások esetében” összefoglalója mutatja meg. A szolgáltatási kibocsátási árindex egy olyan mutatószám, amely a szolgáltatási szektor kibocsátási árának változását méri, és azokra a vállalkozásokra vonatkozik, amelyeket az üzleti szolgáltatást nyújtó a teljes ügyfélkör számára értékesít, úgy mint gazdasági társaságoknak, állami szervezeteknek, háztartásoknak stb. Ez az index segít nyomon követni a szolgáltatási szektor inflációs tendenciáit, mivel a szolgáltatások árait gyakran nehezebb mérni, mint a fizikai termékek árait. A statisztika kiinduló értéke, azaz a 100% a 2015. évi adat. Ehhez képest 2016-ban 1,5%-kal, 2017-ben 5,1%-kal, 2018-ban 7,2%-kal, 2019-ben 6,8%-kal, 2020-ban 8,4%-kal, 2021-ben 5,8%-kal, 2022-ben 9,8%-kal és végül 2023-ban 14%-kal emelkedtek a biztonsági szolgáltatások átlagárjai Magyarországon. Ez a folyamatos növekedés 8 év alatt megközelítőleg 75%-kal növelte meg a szektor átlagárát.¹⁵

¹⁴ Lásd: www.nemzeticgetar.hu/interaktiv-grafikon

¹⁵ Lásd: www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0068.html

Gyűjtött adatok vizsgálata

Az adatok összesítése alapján megállapítható, hogy a megkérdezettek kétharmada nyilatkozott úgy, hogy költségvetési keretük növekedett. Ezen válaszadók képesek biztosítani a szükséges erőforrásokat a biztonsági szolgáltatások áremelkedése ellenére is (lásd 4. táblázat).

5. táblázat: A költségvetésüket növelő cégek költségvetésének értéke a szolgáltatás díjak emelkedéséhez

Év	Rezsióradij százalékos változása, %	A költségvetésüket növelő megkérdezettek költségvetési növekedése, %	KSH biztonsági tevékenység árindex változásai, %
2021	11	14	5,80
2022	12	19	9,80
2023	11	14	14,00
2024	11	–	–

Forrás: a szerzők szerkesztése

Azok a válaszadók, akik úgy nyilatkoztak, hogy nem változott a pénzügyi keret, vagy csökkentették azt (a megkérdezettek 1/3-a), azon cégek biztonsági vezetőinek hatalmas gondot okozhat a szűkös erőforráskeret. Pozitív tendencia azonban, hogy a számadatok szerint évről évre csökken azoknak a cégeknek az aránya, amelyek szűkítik biztonsági célú költségvetésüket (5. táblázat).

6. táblázat: A költségvetésüket csökkentő cégek költségvetésének értéke a szolgáltatási díjak emelkedéséhez viszonyítva

Év	Rezsióradij százalékos változása, %	A költségvetésüket csökkentő megkérdezettek költségvetési csökkenése, %	KSH biztonsági tevékenység árindex változásai, %
2021	11	-21	5,80
2022	12	-11	9,80
2023	11	-7	14,00
2024	11	–	–

Forrás: a szerzők szerkesztése

Ezen biztonsági vezetők vállán nagy a nyomás, hiszen a gazdálkodási keretük reálértéke nagymértékben csökken a biztonsági szolgáltatások díjához képest. Annak ellenére, hogy többségében megoldott a megfelelő mértékű költségvetés biztosítása,

az, hogy a megkérdezettek 1/3-a kevesebb pénzből gazdálkodik, mint kellene, nagy problémát jelent. A továbbiakban érdemes megvizsgálni, hogy ezen biztonsági vezetők milyen lehetőségekkel rendelkeznek arra, hogy a szűkös erőforrások ellenére is garantálni tudják az objektumok biztonságát.

A biztonsági vezető felelőssége a létesítmény gazdaságos biztonsági rendszerének kialakításában

Biztonságot megteremteni csak a hozzárendelt erőforrásokkal lehetséges, amely anyagi, humán és időerőforrásokat jelent. A biztonság megteremtése tehát rendkívül költséges, kifejezetten abban az esetben, ha egy létesítmény védelméről van szó.

A létesítmények fenntartása egy adott cég működési költségeinek jelentős részét teszi ki. A hatékony létesítménygazdálkodás közvetlenül befolyásolja a szervezet eredményességét, a munkavállalók jólétét és az általános termelékenységet, így a létesítmény személy- és vagyonvédelmének biztonsága kiemelten fontos. A gazdasági bizonytalanság idején a létesítmény biztonsági vezetőjének azzal a kihívással kell szembenéznie, hogy korlátozott költségvetéssel gazdálkodva megőrizzék épületeik, munkavállalóik és rendszereik épségét.

A létesítmény biztonságáért felelős személyek ezáltal kulcsfontosságú szerepet játszanak a szervezet stratégiai céljainak elérésében a biztonsági rendszer optimalizálásával, azok működési költségeinek csökkentésével, valamint a biztonsági előírások betartásával. Ők felelnek a fizikai biztonsági rendszerek napi szintű karbantartásáért és működőképességük fenntartásáért. Ahhoz, hogy a biztonsági döntések illeszkedjenek a költségvetési kerethez, pontos ismeretekkel kell rendelkezniük az egyes védelmi szegmensek költségvonzatairól. Ennek érdekében adatbázisok elemzésére van szükség a rendszerszintű optimalizálás céljából.¹⁶

A biztonsági vezető igényérvényesítési feladata

A biztonsági rendszereknek nemcsak a szakmai megvalósíthatóságát kell vizsgálni, hanem gazdaságilag/pénzügyileg is illeszkednie kell a cég költségvetésébe. A vezető rendelkezésére álló biztonsági költségvetés nagymértékben befolyásolja, hogy a vállalat mennyire képes megfelelni a biztonsági előírásoknak és követelményeknek, valamint hogy milyen szinten tudja védeni a létesítményeit a fenyegetésekkel szemben.¹⁷

A létesítmények biztonsági rendszerének megtervezése, kiépítése és fenntartása összetett feladat. Ahhoz, hogy a szakmai és a gazdasági céloknak is megfeleljen a védelmi rendszer, megfelelő biztonsági költségvetés összeállítására van szükség.

¹⁶ TÓTH-TÓTH 2019.

¹⁷ TÓTH 2023.

Azonban előfordulhat, hogy a biztonsági vezetők igényérvényesítési kísérleteit a vezetőség elutasítja, mivel úgy gondolják, hogy az igényelt forrásokat jobban lehet hasznosítani a profittermelő szegmensekben. A biztonsági szakterületért felelős személyek ezáltal nehéz helyzetbe kerülhetnek, mivel ha a szükséges forrásokhoz képest alacsonyabb mértékű összeget folyósítanak a biztonsági területre, akkor folyamatosan jelentkező kihívásokkal és a kockázatok növekedésével nézhetnek szembe.

A biztonsági vezetőknek olyan személynek kell lennie, aki tisztában van az adott objektum biztonsági erőforrásigényeivel és képes azokat érvényesíteni a döntéshozóknál. Ennek érdekében a következő lépéseket kell megtennie.

Elsőként alapos kockázatelemzést kell végezni az objektum biztonsági helyzetéről és fejlesztési igényeiről. Ehhez pontosan fel kell vázolni a vezetőség számára a kockázati tényezőket és az azok kezeletlen maradása esetén bekövetkező károkat. A legalapvetőbb kockázatokra is készíteni kell elemzést és kockázati besorolást, mert az ezek elhárítására igényelt összegeket könnyen kihúzzhatják a listáról. Továbbá a biztonsági vezető akkor lesz hiteles a vezetőség számára, ha a kezelendő kockázatokot számszerűsíteni tudja. Fontos bemutatni, hogy a keletkezett kár mennyivel csökkenti a nyereséget, hogyan hat az üzletmenet-folytonosságra és a cég imázsára. Fel kell mérni, hogy a vezetőség milyen szinten várja el az indokok alátámasztását (egyszerű számok, kockázatkezelési mátrixok stb.). A konkrét számokkal történő érv alátámasztás azért fontos, mert segít a célzott költségvetés megtervezésében, érthető és kézzelfogható a vezetőség számára, hogy miként kell az erőforrásokat elosztani, valamint prioritási sorrendet lehet felállítani egy esetleges megszorítási időszak alatt. Amennyiben a költségvetési terv szakmailag megfelelő, úgy a stratégiai elemei illeszkednek a cég hosszú távú üzleti terveihez. Meg kell jeleníteni a dokumentumban, hogy a biztonság mely szakterületek működését befolyásolja, és hogyan hat a többi üzletág hatékony és eredményes működésére. Ezáltal bizonyítható, hogy a biztonsági célok teljes mértékben a cég üzleti céljainak alapkövei.

Az igényelt erőforrások védelmében érdemes lehet nemcsak más üzletágakra gyakorolt pozitív hatásokat részletezni, hanem a negatívumokat is, megmutatva, hogy a biztonsági szegmens alulfinanszírozottsága hogyan tudja leépíteni más üzletág tevékenységét. A hosszú távú tervek elkészítése azért fontos, mert ha egy adott időszakban megszorításokat alkalmaz a cég, akkor számolni tud azzal, hogy miként befolyásolja a szűkös költségkeret az objektum biztonsági szintjét, illetve a szervezet többi részlegével lépést tud tartani.

Összességében be kell bizonyítani a vezetőségnek, hogy minden befektetett pénz megtérül, az üzleti eredményben pedig ez jelentkezni fog, még akkor is, ha egyes beruházási költségek a kezdetekben magasak is. Annak érdekében, hogy a biztonsági vezető pontosan meg tudja határozni a szükséges többletforrásigényét, ismernie kell a védelmi rendszer egyes elemeinek működési költségeit, valamint az élőerő és technikai rendszerek fenntartásának pontos költségvonzatait.

Az objektumvédelem költségeinek rendszerezése

A létesítmények biztonságának kialakítása vagy egy már meglévő létesítmény védelmének fejlesztése során a biztonsági vezetők számára kihívást jelenthet a pontos költségkimutatás készítése. Gyakran nehézséget okoz, hogy tisztában legyenek az őrzés-védelmi rendszer kialakításának költségeivel, mivel számos tényező és változó befolyásolhatja ezeket a kiadásokat.

Az elsődleges kihívás az, hogy a biztonsági vezetőknek szem előtt kell tartaniuk a biztonsági rendszer specifikus igényeit és azokat a fenyegetéseket, amelyekkel szembe kell nézniük. A változó környezeti kockázatok, az épület mérete, az alkalmazott technológia, és az esetleges humán erőforrások mind befolyásolják a védelmi rendszer költségeit.

Egy részletes költségkimutatás összeállítása lehetővé teszi a biztonsági vezetők számára, hogy átlássák a kiadásokat és megértsék, mely területeken lehet esetlegesen optimalizálni vagy racionalizálni a biztonsági beruházások kiadásait. Ez segít abban, hogy a rendelkezésre álló forrásokat hatékonyabban és célszerűbben használják fel, miközben biztosítják a megfelelő védelmi szintet.

Végül, a biztonsági vezetőknek rendszeresen frissíteniük kell a költségkimutatásokat az esetleges változások, fejlesztések vagy változó körülmények alapján. Ez lehetővé teszi, hogy a biztonsági rendszer mindig megfeleljen az aktuális kockázatoknak és biztosítsa a létesítmény biztonságát a lehető legjobb módon.

Egy létesítmény komplex, optimálisan működő biztonsági felépítése több rendszer integrációjával valósítható meg, amelyek a következők: mechanikai védelem, elektronikus jelzőrendszer, élőerős védelem és biztosítás. Ahhoz, hogy megtudjuk, hogy a védelmi rendszer felállítása és működtetése a szakmai szempontok mellett gazdaságilag is megtérül-e, pontosan ismerni kell ezek költségvonzatait.

Az élőerős őrzés-védelem költségei

A létesítmény vagyonvédelmi koncepciójának kidolgozása, valamint a biztonsági rendszerek tervezése alapos elemző-értékelő munkát igényel a védelmi alrendszerek megfelelő arányainak kialakítása érdekében. Mivel minden létesítmény egyedi jellemzőkkel bír, a vagyonvédelem komplex rendszerében szereplő élőerős védelem aránya és feladata az adott létesítmény sajátosságaitól függően eltérhet.

A vezetőknek a gazdasági hatékonyság szem előtt tartásával folyamatosan felül kell vizsgálniuk a vagyonvédelmi beruházások során a kockázatoknak kitett területek veszélyeztetettségét és a legfontosabb feladatokat. Az élőerős őrzés-védelem költségeinek meghatározása több tényező alapos elemzését igényli.

A személy- és vagyonőrök bérét több tényező alakíthatja. Magyarországon a személy- és vagyonőrök minimális keresetét szabályozza az állam. A két legmeghatározóbb tényező a tárgyévvel vonatkozó garantált bérminimum, valamint a belügmű-

niszter által közzétett tárgyévi minimális vagyónvédelmi szolgáltatási rezsioradíj mértéke. A 2024. évi garantált bérminimum bruttó 326 000 Ft, míg a rezsioradíj általános forgalmi adó nélküli legkisebb értéke 3684 Ft/óra¹⁸

Fontos azonban meghatározni gazdasági szempontból, hogy mi a különbség a minimális vagyónvédelmi szolgáltatási rezsioradíj és a személy- és vagyónőr munkabére között. A 374/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet a vagyónvédelmi szolgáltatási rezsioradíj éves változásáról és a megállapítására vonatkozó eljárási szabályokról 1. § (1) értelmében: „rezsioradíj: a vagyónvédelmet ellátó vállalkozás által vagyónvédelmi feladat elvégzéséhez szükséges, egy munkaóra-ra vetített minimális költség”.¹⁹ A munkabér fogalma a 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről 12. § (2) értelmében: „Munkabérnek minősül az (1) bekezdés alkalmazásában minden, a munkaviszony alapján közvetlenül vagy közvetve nyújtott pénzbeli és természetbeni juttatás.”²⁰ A különbség tehát, hogy a rezsioradíj a munkabéren felül, az őrt foglalkoztató vállalkozás önköltségét is tartalmazza.

A munkavállaló bruttó munkabérét a személyi jövedelemadó (15%) és a társadalombiztosítási járulékok (18,5%) terheli. Emellett a munkáltatót is további adóterhek, mint a szociális hozzájárulási adó (13%) sújtják. A jogszabályi rendelkezések egyes kitételeinek való megfelelés esetén az adó- és járulékalapok csökkenhetnek. A személy- és vagyónvédelmi szakma egyik jellegzetes példája a nyugdíjkorhatárt elért, saját munkavállalóként foglalkoztatott személy- és vagyónőr. Az ő esetében nem jelentkezik az egészségbiztosítási járulékok és a munkaerőpiaci járulékfizetési kötelezettség sem.

Azon létesítményben, ahol élőerős őrzés működik, sok esetben az év minden napján szükséges feladatot ellátni. A leggyakoribb munkaidő-beosztás a 12 vagy 24 órás műszak, amely alól a munkaszüneti és ünnepnapok sem jelentenek kivételt. Ennek következtében a munkabérek további pótlékokkal egészülhetnek ki, mint éjszakai pótlék, műszakpótlék, túlórapótlék, vasárnapi, munkaszüneti napi vagy pihenőnapi pótlékok. Az élőerős őrzés vállalási díjaiban kalkulálni kell továbbá plusz költségekkel, úgy mint további munkabér jellegű költségek (ügyeleti és készenléti díj, szabadság és betegszabadság időtartamára járó távolléti díj, a munkaviszony felmondási időre járó bér és végkielégítés összege).

A felsoroltak alapján látható, hogy egy egy fős létesítményőrzési feladat ellátása is számos munkabérhez kapcsolódó ráfordítással jár. Azonban az élőerős őrzés-védelem költségei nem csupán munkabér jellegű költségekből állnak. Létesítményvédelmi feladatok ellátása esetén három fő csoportra oszthatjuk az önköltséget:

- Személyi jellegű ráfordítások (bér, egyéb személyi jellegű, bérjárulékok);
- Anyagjellegű ráfordítások (anyagköltség, igénybe vett szolgáltatások stb.);

¹⁸ Hivatalos Értesítő 61. szám, A belügyminiszter közleménye a minimális vagyónvédelmi szolgáltatási rezsioradíj 2024. évi összegéről; 508/2023. (XI. 20.) Korm. rendelet a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról 2. § (2).

¹⁹ 374/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet a vagyónvédelmi szolgáltatási rezsioradíj éves változásáról és a megállapítására vonatkozó eljárási szabályokról 1. § (1).

²⁰ 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről 12. § (2).

Egyéb ráfordítások (vállalkozást terhelő adók, innovációs hozzájárulás, gépjárműadó, cégautóadó stb.)

A vállalási díj meghatározásakor fontos, hogy ne csak a fizikai munkaerő bérét és az ezzel járó plusz költségeket vegyük figyelembe, hanem a szellemi/irányító munkát végzők bérét is, amelyeket irányítási költségeknek nevezünk. Ezek az elemek az általános önköltségi tényezőket alkotják. Az őrzés-védelmi vállalkozás fő célja a profitszerzés, ezért a vállalási díjnak tartalmaznia kell a vezetőség által meghatározott nyereségi százalékot is.

A technológiák és a biztonságtechnika rohamos szintű fejlődésével a személyes vagyonörök feladatellátása is egyre komplexebbé válik. Ez nagyobb szakmai felkészültséget és a technológiák készség szintű elsajátítását igényli tőlük. A bérezés kalkulálása során figyelembe kell venni, hogy minél több szakmai elvárás keletkezik a személy- és vagyonörök felé, annál magasabb és tisztességebb bért és juttatásokat kell biztosítani a számukra. A szakma hazai megítélése és a juttatások szintjének más területektől való elmaradása az élőerős őrzés-védelem kiüregedéséhez vezet, amelyet nem segít más ágazatok munkaerő-elszívó hatása sem.

Technikai rendszerek

A biztonságtechnikai rendszerek választéka rendkívül széles spektrumú napjainkban, ezáltal a létesítmények adottságainak megfelelően számos vagyonvédelmi technikai rendszer közül választhatunk. A rendeltetésük, hogy a létesítményt ért rendkívüli helyzeteket detektálja, a bekövetkezett eseményeket jelezze, valamint egyes illetéktelen cselekmények bekövetkezését megnehezítse. A sok választási lehetőség azonban számos kérdést vethet fel a biztonsági vezető számára. A nem megfelelő eszköz kiválasztása negatívan hathat a létesítmény biztonsági szintjére, biztonsági rések keletkezhetnek, továbbá kedvezőtlen hatással lehet a költségvetésre is.²¹

Miután a szakmai lehetőségek és érvek mentén megfogalmazódik a biztonsági vezetőben, hogy milyen technikai rendszert kíván kiépíttetni, mindenképpen szükséges átgondolni a rendszerrel járó költségeket is. Az eszközök beszerzésekor nem célszerű kizárólag az ár és az előzetes költségek alapján döntést hozni.

Az előzetes költségekbe az eszköz árán kívül, az ahhoz tartozó hardver- és szoftverköltségek, valamint a rendszer telepítésének költségei tartoznak. Gazdasági szempontból az előzetes költségek azok a tényezők, amelyek még nagyjából pontosan kiszámíthatók. Beszerzéskor azonban a kiválasztott megoldás úgynevezett „tulajdonlás teljes költségeit” (Total Cost of Ownership, továbbiakban: TCO) kell figyelembe venni. Ez nem más, mint az eszköz vételárának és működtetésének teljes üzemidőre vetített költségének összege. A TCO több szemszögből segíthet a biztonsági vezetőnek. Lehetőséget ad számára, hogy áttekinthetse egy rendszer hosszú távú

²¹ TÓTH 2018.

működési költségeit, és megtalálja azokat a területeket, ahol javítani lehet a hatékonysági mutatón. Amennyiben a TCO eredménye azt mutatja, hogy a rendszer kezelési költsége nem gazdaságos, akkor érdemes lehet a folyamat automatizálására intézkedni. Használatával valószínűbb képet kaphat arról, hogy a használati idő alatt mennyibe fog kerülni a termék a szervezet számára. A TCO összeg a létező előfordulható összes költséget magában foglalja. Amennyiben összevetjük az egyes megoldási lehetőségek TCO-eredményét, akkor hosszú távon az alacsonyabb értékkel bíró a legmegfelelőbb választás gazdasági szempontból, még abban az esetben is, ha az eszköz beszerzési ára magasabb.²²

Ebben a tekintetben a jéghegymetaphora jól szemlélteti, hogy a látható biztonságtechnikai rendszer termék ár csupán a teljes költségstruktúra vízből kilógó csúcsa. Ez az a költség, amellyel azonnal szembetalálkozunk és ami az első impulzus, amely hat ránk. Azonban ott van a jéghegy víz alatti, rejtett része, amely a hosszú távú, üzemeltetési és karbantartási költségeket szimbolizálja. Ahogyan a jéghegy esetében sem szabad figyelmen kívül hagyni a víz alatti részt, úgy a biztonságtechnikai kiválasztásakor is elengedhetetlen a teljes élettartam alatt felmerülő kiadások körültekintő felmérése.

De melyek azok a költségek, amelyeket a víz alatti jéghegy szimbolizál?

A TCO biztonságtechnikai eszközökre vetített számítása alapján az első egység a beszerzési ár. E költségnembe tartozik a technikai eszköz és tartozékainak, valamint annak a telepítési díjai. Ezek az úgynevezett CAPEX (*capital expenditure*) költségek, azaz a tőkebefektetések, amelyek jelen esetben a biztonságtechnikai eszközök beszerzésére irányulnak.

A kategórián belüli pontos költségnemek termékspecifikusak, azonban általánosságban véve az alábbi kiadások tartoznak ebbe a csoportba: biztonságtechnikai rendszerrel kapcsolatos tanácsadás, rendszertervezés, hardverköltések, projektmenedzsment, hardvertelepítés, szoftverkonfiguráció, integráció, tesztelés, validálás és dokumentálás stb.

Telepítést és üzembehelyezést követően a technikai eszköz élettartama alatt különböző üzemeltetési vagy működési, azaz OPEX (*operational expenditure*) költségek jelentkeznek. Ezek közé tartoznak a karbantartási, szervizelési, adminisztrációs és szükség esetén átszervezési kiadások, valamint az eszközök amortizációja is. Részletesebben: szoftverlicenclés, adminisztrációs költségek, karbantartás, kezelési képzési költség, hardverhiba javítása, alkatrészek cseréje, újratervezés, kiegészítő telepítések, rendszerfrissítés.²³

A harmadik költségvonati kategóriába pedig a biztonságtechnikai eszközök élettartam végi, leszerelési költségei tartoznak, úgy mint hardver eltávolítása, a helyszín helyreállítása, újrahajósítás. Fontos megjegyezni, hogy egyes költségterületek nagyon széles skálán mozognak és termékspecifikusak. A tapasztalatok azt mutatják,

²² JAEGER 2000.

²³ PÁPAI-NAGY-MICSKI 2012.

hogy a biztonságtechnikai rendszer teljes tulajdonlási költségének (TCO) több mint 50%-át tehetik ki az üzemeltetési költségek. Ennek a mértéke megfelelő tervezési és kutatási munka után kiválasztott technikai eszköz választásával csökkenthető.

A biztonságtechnikai rendszerek kezdeti költségei nagyon magasak lehetnek, azonban ha megtaláljuk az objektum védelmére megfelelő technikai eszközöket és annak optimális mennyiségét, akkor hosszú távon mindenképpen megtérül. A biztonsági vezető egyik legkomplexebb feladata, amikor a felső vezetés számára szükséges prezentálnia egy jelentős volumenű biztonsági beruházás indokoltságát, amelynek befektetési költsége nagyon magas. Sok esetben a vezetőség leveszi a napirendi pontról a témát, mivel a biztonságtechnika telepítésének, korszerűsítésének párhuzamos végzése végtelen körforgásba kényszerítheti magát a céget és a kivitelezőt. Éppen ezért fontos a biztonságtechnikai rendszerek kialakításának vagy a meglévő rendszerek fejlesztése gazdasági megvalósíthatóságának alapos áttekintése.

A biztonságtechnikai rendszerek objektumvédelmi elemeinek speciális felhasználási területei a veszélyes anyaggal foglalkozó tevékenységek telephelyei, ahol az őrzés-védelmi feladatokat különleges biztonsági körülmények között kell el látni.²⁴ A költségelemek között az objektumvédelmi technikai eszközrendszerhez kapcsolódó párhuzamosan működő veszélyesanyag-monitoring rendszerek, valamint tűzvédelmi jelző- és oltórendszerek tervezésével és üzemeltetésével is számolni szükséges.²⁵ E speciális kiegészítő feladatok és technikai rendszerek befolyásolják a költségek tervezését, illetve felhasználását is.

A technikai fejlesztés gazdasági megvalósíthatósága

A fejlesztés lényege a takarékoság szem előtt tartásával a biztonság fokozása, vagyis az elért eredmények szilárdításával, illetve növelésével a minimálisan szükséges, de felkészítettebb élőerővel, technikai eszközök telepítésével, egy a kor színvonalának megfelelő komplex őrzés-védelmi rendszer kialakítása és működtetése. Ekképpen biztosítható, hogy a rendkívüli események zömét időben felderítsék, a kár pedig minimálisra csökkenjen. A technikai fejlesztés elsődleges célja az objektumok vagyon- és személyi biztonságának megfelelő szintre emelése. Jóllehet a technikai fejlesztésnek nem közvetlen célja a létszámcsökkentés, annak hozadékként az élőerős tevékenység szűkülése bekövetkezhet.

²⁴ KÁTAI-URBÁN – VASS 2014.

²⁵ KÁTAI-URBÁN – VASS 2013.

A biztonságtechnikai rendszerek erőforrásának megteremtése

Amennyiben kétséges az, hogy az objektum üzemeltetője teljeskörűen tudja-e finanszírozni a technikai fejlesztéseket, úgy van pár megoldási lehetőség, amely segíthet a krízishelyzet kezeléséhez.

Az őrizendő létesítményre kiterjedő technikai fejlesztési költség egy része a technikai fejlesztés során felszabaduló élőerő kiváltásával kigazdálkodható. A technikai eszközök rendszerbe állítása futamidejének végéhez közeledve – az élőerő fokozatos kiváltása és a felszabaduló források visszaforgatása miatt – egyre kevesebb pluszköltséget jelent. A technikai fejlesztések forrásbiztosításának kérdéskörénél az alábbi szempontokat szükséges tisztázni:

- az üzemeltető a korszerű technikai követelményeknek való gyorsabb megfelelés érdekében kíván-e külső forrást igénybe venni, vagy csupán a létszám-megtakarításból keletkező forrásokat kívánja felhasználni e célra;
- az üzemeltető tudja-e vállalni a külső forrásbevonás következtében megjelenő finanszírozási költségeket;
- az üzemeltető hozzájárul-e, hogy a technikai fejlesztést szolgáltató és amennyiben lehetséges, alvállalkozói (előfinanszírozás keretében) biztosítsák a szükséges tőkét a fejlesztések végrehajtásához, és a kész rendszereket lízing-konstrukcióba, illetve bérleti, vagy más formában a befektetett tőke megtérüléséig bocsássa rendelkezésükre, amely után a rendszerek az üzemeltető tulajdonába kerülnek.²⁶

Rendkívül fontos, hogy az élőerős őrzést és a technikai fejlesztést két elkülönült projektként kezeljük, még akkor is, ha kölcsönhatásban állnak egymással. A beruházások bekerülési költségére, a tervezett megvalósítás ütemét, a várható létszámcsökkenések miatti megtakarítások és a saját fejlesztési források összegét figyelembe véve modellszámítást kell végezni a megtérülésre vonatkozóan. A konkrét költségvetési szükséglet, az ütemterv, a felszabaduló élőerő létszámának pontos megállapítása csak a szükséges döntések meghozatala és a helyszíni bejárások után lehetséges. Ezt követően válik lehetővé a megtérülés pontos megállapítása.

Megfelelő szolgáltatói partner kiválasztása

A költséghatékonyság minél jobb megvalósítása érdekében fontos, hogy a biztonságtechnikai eszközök magas szakmai színvonalú telepítésére alkalmas partnert válasszunk. Fontos szempont, hogy az újonnan telepített rendszerek kompatibilisek legyenek a már meglévőkkel. A fejlesztési munkákban részt vevő cégek kiválasztása pályáztatás útján célszerű. A versenyeztetés jelentősen csökkentheti a bekerülés

²⁶ GÁBLER 2008.

végző összegét, ugyanakkor a külső források bevonása lehetővé teszi az átalakítás felgyorsítását. Az objektum üzemeltetője meghatározza a létesítményre vonatkozó konkrét követelményeket, lebonyolítja a fejlesztésben részt vevő vállalkozások versenyeztetését, összehangolja a tervezési, gyártási, kivitelezési munkákat, gyártja/gyártatja és telepíti/telepítteti a technikai eszközöket, folyamatosan ellenőrzi a helyszíni munkákat. A pályázaton nyertes cégek részt vesznek a tervezési és telepítési munkákban, szállítják saját termékeiket és meghatározott feltételek mellett részt vesznek a munkák előfinanszírozásában. A sikeres és eredményes előkészítő és kivitelező munkához azonban erős garanciális rendszert kell kialakítani.²⁷

A garanciális rendszer ismérvei:

- a befektető tőkéjének megtérülése és a tisztas nyereség;
- egy esetleges, a technikai fejlesztési munkák folytatása közbeni objektum;
- elidegenítés esetén történő kármentesítés;
- a megtérülési idő utáni tulajdonviszonyok;
- a rendszer működtetésével és karbantartásával kapcsolatos garanciák.

A fejlesztési fázis során végrehajtandó feladatok:

- a koncepció jóváhagyása;
- a finanszírozás kérdéseinek eldöntése;
- megfelelő garanciális rendszer kidolgozása;
- helyszínbejárások végrehajtása;
- számvetések végrehajtása, fejlesztési terv elkészítése, jóváhagyatása;
- a technikát telepítő partner kiválasztása (pályáztatás lebonyolítása);
- kivitelezési munkák megkezdése.

A fejlesztések hozadéka

A fejlesztések eredményeként a létesítmény magasabb biztonsági szintre fog kerülni. Lényegesen csökkenni fognak a kockázati elemek, az átalakított létesítmény őrzés-védelme meg fog felelni a kor elvárásainak és a hazai, valamint nemzetközi biztonsági előírásoknak. A rendszer hatékony és erőforrás-takarékos lesz. A források koncentrálásával a rendszer lényegesen rövidebb idő alatt elkészül. A feladatban részt vevők versenyeztetése nagymértékben csökkenti a költségeket. A létesítmény általános biztonsága növekedni fog, az eszközök, anyagok, és adatok védelme jobb és hatékonyabb lesz. Az objektum ellen elkövetett cselekmények száma, ezáltal a károk mértéke minimálisra fog csökkenni. A megfelelően kiválasztott és jól felkészített élőerő teljesítménye magasabb színvonalúvá válik.

A létesítmény komplex őrzés-védelmi rendszerének (mind az élőerős, mind a technikai eszközök vonatkozásában) szakmai irányítása egy kézben marad. Az elkészített komplex fejlesztési terv hosszú távon előrevetíti a hasonló létesítmények

²⁷ ERDEI-DERSCHNER 2023.

őrzés-védelmi rendszereinek alakulását, így az egyes feladatok végrehajtása és kivitelezése zökkenőmentessé válik.

Konklúzió

A rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy átlagosan a cégek kétharmada képes tartani a személy- és vagyónvédelmi szolgáltatási díjak emelkedési szintjét. Ebből következően kijelenthető, hogy a nagyobb tendencia az, hogy a vállalatok képesek napjaink gazdasági nehézségekkel teli időszakában is forrásokat biztosítani a biztonsági szegmens számára. Ugyanakkor az eredmények részletesebb elemzése szerint ezen cégek egy része sem tudja növelni a költségkeret reálértékét, csupán a növekedési szintet tudja fenntartani. A költségvetés növelésének hátterében az a felismerés áll, hogy egyre több cégvezető tekint a biztonsági területre mint amely elengedhetetlen az eredményes és hatékony üzletmenet megvalósításához. Ezen vállalatok vezetői úgy vélik, hogy a biztonság mint alapkö kulcsfontosságú szerepet játszik a sikeres működésben. Mindazonáltal a cégek maradék egyharmada csökkentette a biztonsági költségkeretet, vagy egyáltalán nem nyúlt a keretösszeghez. Ezeknél a vállalatoknál a biztonsági vezetők jelentős nyomás alatt vannak, hiszen a korábbi évek költségvetési keretéből kell finanszírozniuk a nagyjából évi 10%-kal megdrágult biztonsági szolgáltatásokat. Ebben a kihívásokkal teli helyzetben a gazdasági optimalizáció nagyon fontos. A megoldást a hosszú távon pénzügyileg kifizetődő, de sokszor magas beruházási költségű biztonságtechnikai rendszerek bevezetése, valamint az élőerős létszám optimalizálása jelentheti. A technológia folyamatos fejlődésével egyre inkább elérhető a megfelelő technológiák a kisebb költségvetési kerettel rendelkező objektumok számára is. A biztonsági vezető hatékony érdekérvényesítési technikák alkalmazásával, a beruházás optimális konstrukciójának kiválasztásával és a garanciális feltételek leszögezésével képes lehet az objektumok védelmének fenntartására és fejlesztésére még a szűkös költségvetési keret esetén is. Ezáltal a biztonsági szolgáltatások minősége és hatékonysága megőrizhető, miközben a költségek is kontroll alatt tarthatók.

Felhasznált irodalom

- Allied Market Research (2024): *Private Security Market Size, Share, Competitive Landscape and Trend Analysis Report, by Service, by End User : Global Opportunity Analysis and Industry Forecast, 2023–2032*. Online: www.alliedmarketresearch.com/private-security-market-A06346
- BEKE Károly (2024): Erre senki sem számított: hatalmasat zuhant a magyar infláció! *Portfolio.hu*, 2024. január 12. Online: www.portfolio.hu/gazdasag/20240112/erre-senki-sem-szamított-hatalmasat-zuhant-a-magyar-inflacio-662443
- ERDEI-DERSCHNER KATALIN (2023): Közbeszerzési teljesítményértékelési mutatók hazai megítélése. *Pro Publico Bono*, (11)1, 2–19. Online: <https://doi.org/10.32575/ppb.2023.1.1>

- Fortune Business Insights (2024): *Private Security Market Size, Share & Industry Analysis, By Service Type (Manned Security, Cash Services, Electronic Security Services, and Others), By Application (Residential, Commercial, Industrial, and Government), By End User (Manufacturing, Energy & Utilities, BFSI, Infrastructure, Retail, Ports/Airports, and Others), and Regional Forecast, 2024–2032*. Online: www.fortunebusinessinsights.com/private-security-market-108283
- GÁBLER Gergely (2008): *Beruházások forrásszükségletének biztosítása bankhitellel*. NSZFI.
- JAEGER, Friedemann (2000): Total Costs of Ownership (TCO). In DOBSCHÜTZ, Leonhard von et al. (szerk.): *IV-Controlling: Konzepte — Umsetzungen — Erfahrungen*. Wiesbaden: Gabler Verlag, 451–477. Online: https://doi.org/10.1007/978-3-663-05899-1_19
- KÁTAI-URBÁN, Lajos – VASS, Gyula (2013): Development of Hungarian System for Protection against Industrial Accidents. In ŠIMÁK, Ladislav – RISTVEJ, Jozef (szerk.): *18. medzinárodná vedecká konferencia Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí*. Zsolna, Szlovákia: University of Zilina, 229–239.
- KÁTAI-URBÁN, Lajos – VASS, Gyula (2014): Safety of Hungarian Dangerous Establishments. Review of the Industrial Safety’s Authority. *Hadmérnök*, 9(1), 88–95. Online: http://hadmernok.hu/141_08_katai_2.php
- KSH (2024): 1.1.1.34. Az EBS Rendelet által előírt megfigyelt szolgáltatási területek kibocsátási ár-indexei az üzleti partnereknek (B–B) nyújtott szolgáltatások esetében. Online: www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0068.html
- LAUVER, Madeline (2023): *The 2023 Security Benchmark Report*. Online: www.securitymagazine.com/ext/resources/Issues/2023/November/Security-Benchmark-Report-2023.pdf
- LIPPAI Zsolt (2023): A biztonság megteremtésének és fenntartásának állami és nem állami szereplőiről. *Belügyi Szemle*, 71(8), 1398–1399. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.8.4>
- MCCARTHY, NIALL (2017): Infographic: Where Private Security Outnumbers The Police. *Statista Daily Data*, 2017. szeptember 1. Online: www.statista.com/chart/10925/where-private-security-outnumbers-the-police
- Nemzeti Cégtár Interaktív grafikon. *Nemzeti Cégtár*. Online: www.nemzeticegtár.hu/interaktiv-grafikon
- PÁPAI Zoltán – NAGY Péter – MICSKI Judit (2012): Az összehasonlító költségvizsgálatok módszertani kérdései és használata az energiaelosztók szabályozásában. A magyar gyakorlat értékelése. *Verseny és Szabályozás*, (6)1, 283–320. Online: <https://real.mtak.hu/7942/1/teljes.pdf>
- Producer Price Index by Industry: Security Guards and Patrol Services: Security Guard Services (PCU5616125616121) | FRED | St. Louis Fed. (2024): *Federal Reserve Bank of St. Louis*. Online: <https://fred.stlouisfed.org/series/PCU5616125616121>.
- PROVOST, Claire (2017): The Industry of Inequality: Why the World Is Obsessed With Private Security. *The Guardian*, 2017. május 12. www.theguardian.com/inequality/2017/may/12/industry-of-inequality-why-world-is-obsessed-with-private-security
- TÓTH Attila (2023): A magánbiztonsági vállalkozások minősítési szempontrendszerének kialakítása Magyarországon. *Belügyi Szemle*, 71(6), 1001–1021. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.6.4>
- TÓTH Attila – TÓTH Levente (2019): Biztonságtechnikai rendszerek. In CHRISTIÁN László – MAJOR László – SZABÓ Csaba (szerk.): *Biztonsági vezetői kézikönyv*. Budapest: Dialóg Campus, 137–163.
- TÓTH Levente (2018): A komplex objektumvédelem kihívásai napjainkban. *Bolyai Szemle*, (27)1, 35–44. Online: https://real-j.mtak.hu/27242/1/bolyai_szemle_2018_27_1.pdf
- Verified Market Research (2024): In-Depth Industry Outlook: Physical Security Market Size, Forecast. *Verified Market Research*. Online: www.verifiedmarketresearch.com/product/physical-security-market/

Jogi források

2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

360/2014. (XII. 30.) Korm. rendelet a 2015. évre vonatkozó, a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvény szerinti minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj mértékéről

78/2016. (IV. 11.) Korm. rendelet a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj 2016. évi mértékéről

44/2017. (III. 17.) Korm. rendelet a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj 2017. évi mértékéről

116/2018. (VII. 2.) Korm. rendelet a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj 2018. évi mértékéről

112/2019. (V. 15.) Korm. rendelet a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj 2019. évi mértékéről

150/2020. (IV. 24.) Korm. rendelet a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj 2020. évi mértékéről

70/2021. (IV. 9.) Korm. rendelet a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj 2021. évi mértékéről

374/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet a vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj éves változásáról és a megállapítására vonatkozó eljárási szabályokról

508/2023. (XI. 20.) Korm. rendelet a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról

A belügyminiszter közleménye a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj 2022. évi összegéről. Online: www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/12/PDF/2021/63.pdf

A belügyminiszter közleménye a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj 2023. évi összegéről. Online: https://szakmaikamara.hu/files/images/Orszagos/Kozlomenyek/MK_2022-12-28_74-szam.pdf

A belügyminiszter közleménye a minimális vagyonvédelmi szolgáltatási rezsiorádj 2024. évi összegéről. Online: www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/12/PDF/2023/61.pdf

ABSTRACT

Economic Optimisation in Facility Protection

Szabolcs NÉMA, Levente TÓTH

The study aims to examine how the cost frame allocated by companies for facility protection in recent years relates to the prices of security and property protection services. It also intends to provide solutions and recommendations on what security managers can do in a difficult economic situation to ensure the optimal security of their facility despite the continuously rising security service fees. The study first reviews the global and Hungarian situation of the private security market, presenting the main trends and service ratios. It then analyses the development of companies' security budgets in recent years, with a particular focus on the changes in the prices of manned guarding and security systems. The analysis shows that although the majority of companies have increased their security budgets in recent years, the rise in service prices continues to pose a challenge for security managers to maintain adequate protection within the available resources. Therefore, the study formulates recommendations on how security managers can optimise the available resources to guarantee the protection of the facility.

Keywords: facility protection, economic optimisation, TCO, resource management